

שתי משניות ליום משנה שלמה

יו"ל ע"י משנה שלמה

העמותה להנחלת אהבת התורה
ואהבת ישראל (ע"ר)

מס' עמותה: 580553329

משנה שלמה עמותה
להנחלת אהבת התורה
ואהבת ישראל (ע"ר)

טל': 052-5802345 מייל: mishna.shlema@gmail.com
כתובת: עין שמש 23 גני תקווה 55900

פרויקט שתי משניות ליום - לעילוי נשמת
הרה"ק רבי אברהם מתתיהו ב"ר מנחם נחום זצוק"ל כ"ק האדמו"ר מסטנשט
הרה"ק רבי חיים זאנוויל ב"ר משה זצוק"ל כ"ק אדמו"ר מריבניץ

"תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא שנאמר: "הליכות עולם לו"
אל תיקרי הליכות אלא הלכות". - רש"י: הלכות - משנה וברייתא, הלכה למשה מסיני.

הלימוד היומי לעילוי נשמת

הגה"ק רבי יוסף ב"ר משה פנחס זצ"ל
הרה"ק רבי זאב וואלף ב"ר נפתלי צבי זצ"ל
הרה"ק רבי ישעיה ב"ר יעקב משה זצ"ל
הגה"ק רבי אברהם ב"ר רפאל לנדא זצ"ל
הגה"ק רבי שלמה ברוך ב"ר יהודה טעננבוים זצ"ל
הרה"ק רבי מרדכי שלמה בהרה"ק ר' יצחק פרידמן זצ"ל

משנה ד'

משנתנו באה ללמד את דיני בית הפרס הנקרא 'שדה בוכין', ופירושים שונים נאמרו 'על שדה בוכין', בגמרא (מועד קטן ה, ע"ב) מבואר: שדה בוכין היא שדה שמפטירים בה מתים, ורש"י במקום מפרש: שכשמביאים מתים ממקום למקום לקבורה, באים לשדה הסמוך לעיר ונפטרים אלו שהביאו והולכים להם, ואנשי המקום באים ומקבלים את המתים ורוחצים אותם שם, וקוברים אותם. והטעם שחוששים בה משום טומאה מבואר בגמרא שם, משום 'יאוש בעלים', ומפרש שם רש"י: שמא נידלדל אבר מהמת כשהביאוהו ממקום רחוק, ונפל שם האיבר ונתייאשו (וסמכו) אלו (המביאים) על אלו (הלוקחים), היינו שכל אחד סמך על הקבוצה השניה שהיא תטפל באיבר שנפל) ובסוף אף אחד לא טיפל והניחוהו שם. יש מפרשים שישדה בוכין הוא מקום רחוק מבית הקברות, מזומן להניח שם את המיטה, ומתוועדים ובוכים שם, והטעם מבואר בגמרא: 'משום ייאוש בעלים נגעו בה', והפירוש הוא שאין כל חשש טומאה בשדה בוכין ומה שאסרו חכמים לזרוע ולנטוע בה (כפי שנלמד במשנה) הוא משום גזל, שכיוון שהבעלים נתייאשו מהשדה לאחר שהוחזקה לתשמיש של רבים, הרי זה כדין מיצר שהחזיקו בו רבים שאסור לקלקלו. הרמב"ם מפרש ששדה בוכין הוא מקום קרוב לבית הקברות, שהנשים יושבות שם ובוכות. ומשום 'יאוש בעלים' שנאמר בגמרא פירושו: שמא יש שם טומאה, ומפני שהוא קרוב לבית הקברות כבר נתייאשו הבעלים ממנו, לפיכך ישנה אפשרות שיבוא אדם ויקבור בשדה זו, ומפני זה חששו לטומאה בשדה זו. ויש גורסים 'שדה בוכין' ומפרשים: שדה שיש בה בוכים, ומניחים שם את המת לזמן קצר עד שיהיו פנויים להוליכו לבית הקברות לקבורה. ויש כאן חשש טומאה, שמא לאחר שהניחוהו שם נשכח שם המת ולא לקחו אותו משם.

רבינו עובדיה מברטנורא

שדה בוכים - מקום רחוק מבית הקברות שמושיבין שם המטה של המת ומתוועדין ובוכין שם.

לא נישעת ולא נזרעת - בפרק קמא דמועד קטן בגמרא, מפרש דמשום יאוש בעלים נגעו בה, דכיון שכן הוא, מתייאשים הבעלים ממנה והוה ליה כמיצר שהחזיקו בו רבים ואסור לקלקלו. ודווקא כשנתייאשו הבעלים, שהחזיקו בו הרבים כדין. אבל לא נתייאשו, דהשתא שלא כדין החזיקו בו, מותר לקלקלו.

שְׂדֵה בּוֹכִין - לֹא נִטְעַת אִין נוטעים בה אילנות וְלֹא נִזְרַעַת ואין זורעים בתוכה, מהטעמים שהבאנו בהקדמה למשנה לפי הפירושים השונים: אם מפני שיש בשדה זו חשש טומאה, או משום חשש גזל, שהואיל והחזיקו בה רבים אסור לקלקלה, ויש מבארים שהטעם הוא כדי לא ללכלך את בגדי המתקבצים שם בעפר תיחוח, שכן אם ירצו לזרוע ולנטוע שם יצטרכו לעשות את העפר תיחוח, וכשיבואו האנשים ללוות את הנפטר הם יתלכלכו בעפר וְעִפְרָה טְהוֹר שאף לדעת הסוברים שאסור לנטוע ולזרוע בה מחשש לטומאה, מכל מקום בנוגע לטומאה ממש אין מחזיקים בה טומאה כלל, ואינה נקראת 'בית הפרס' אלא משום איסור זריעה ונטיעה בלבד, לפיכך עפרה טהור, וְעוֹשִׂין מִמֶּנָּה תַנּוּרִים לְקַדֵּשׁ היינו שמותר לבנות מעפרה תנורים כדי שיאפו ויבשלו בהם קדשים, אבל תנור שנבנה מעפר בית הפרס, היינו משדה שנחרש בה קבר, או משדה שאבד בה קבר,

לעילוי נשמת

מורי ורבי הרה"ק יצחק יגן ב"ר יעקב ורחל זצוק"ל
מו"ר אבי דוד שלום ב"ר שלמה דב וברכה שיפמן ע"ה
הרבנית פעריל דבורה ע"ה בת הרב ישראל צבי יאיר
מרת חיה רויזא בת מוה"ר נטע צבי שלזינגר ע"ה

לקבלת המשנה היומית למייל או לוצאפ ולהנצחות

ניתן לשלוח מייל לכתובת: mishna.shlema@gmail.com

או לשלוח הודעה לנייד: 052-5802345 או: 053-4287288

הרי הוא כלי חרס טמא*. **ומוֹדִים בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל שְׁבוּדָקִים לְעוֹשֶׂה**

פְּסַח פיסקה זו חוזרת לדבר בשדה שנחרש בה קבר, והיא באה ללמד שאע"פ שבהמשך המשנה חולקים בית שמאי ובית הלל אם בודקים בה לנוזר, מכל מקום שניהם מודים שאדם שהלך בשדה בית הפרס שנחרש בה קבר, וצריך להקריב את קרבן פסח, בודקים בשבילו את השדה כמו שיתבאר בהמשך, ואם לא נמצא שם עצם כשעורה הולך ועושה פסחו, **וְאֵין בּוּדְקִין לְתְרוּמָה** כהן שהלך בבית הפרס, אין סומכים על בדיקה זו כדי להתיר לו לאכול תרומה, לפי שטומאת בית הפרס היא מדרבנן, וחכמים לא העמידו דבריהם (לא גזרו) במקום כרת, שהרי מי שאינו מקריב קרבן פסח במועדו חייב כרת (לפיכך התירו לבדוק את השדה לצורך הקרבת קרבן פסח כדי שאדם לא ימנע מלהקריב משום גזירת חכמים), אבל בתרומה שאין במניעת אכילתה אלא מצוות עשה בלבד, העמידו חכמים את דבריהם במקום עשה, ולכן אין מועילה בדיקה זו להתיר לכהן לאכול תרומה. **וּלְנוֹזֵיר** אבל נוזר שהלך בשדה בית הפרס, ויש חשש שמא נטמא, בזה חולקים בית שמאי ובית הלל - **בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: בּוּדְקִין** את בית הפרס, ואם לא נמצא שם עצם כשעורה הרי הוא טהור, **וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: אֵין בּוּדְקִין** כלומר שבין אם נמצא שם עצם כשעורה ובין שלא נמצא, הנוזר טמא, אבל אינו מגלח את שער נזירותו ואינו מביא קרבן (כדין נוזר שנטמא במת), לפי שטומאתו היא רק מספק, ויש מפרשים שלדעת בית הלל אפילו אם לא נמצא שם עצם כשעורה, מכל מקום הנוזר טמא, והוא מגלח ומביא קרבן. שואלת המשנה **כִּיצַד הוּא בּוּדֵק** כיצד בודקים את עפר בית הפרס כדי לדעת אם הוא טמא או לא, עונה המשנה: **מִבֵּיא אֶת הָעֶפֶר שֶׁהוּא יָכוֹל לְהִסִּיטוֹ** היינו שמביאים גוש עפר שאפשר להזיזו ממקומו כשהולכים עליו, כגון עפר תיחוח, שהרי קרקע קשה שלא ניתן להזיזה בוודאי גם לא הזיז אותם מי שהלך עליה, ואפילו אם נמצא תחתיה עצם כשעורה לא נטמא, **וְנוֹתֵן** את העפר **לְתוֹךְ כְּבֵרָה שְׁנִקְבִיָּה דָקִים, וּמְמַחֶה** ומפורר את העפר וכוברו בכברה, **וּבּוּדֵק אִם נִמְצָא שָׁם עֵצִים פְּשְׁעוֹרָה** - זה שעבר שם קודם הבדיקה **טָמֵא** מספק.

*יש מפרשים 'עפרה טהור', היינו כשניטלטל העפר מאותה שדה למקום אחר ויש כאן ספק ספיקא, הספק הראשון שמא לא היה במקום הראשון אבר מן המת כלל, והספק השני שמא לא הועבר ממנו עצם כשעורה למקום השני, ועוד שאין מחזיקים טומאה ממקום למקום, ברם יש סוברים שאף שדה בוכים היא בספק טומאה למגע ולמשא, ויש שנוטים לומר שהיא מטמאה אף באוהל, ומה שנאמר במשנה ו'עפרה טהור' הכוונה לאחר שניפוהו וראו שאין בו טומאה.

רבינו עובדיה מברטנורא

ועפרה טהור - דלא מחזקינן בה טומאה כלל.
ועושים ממנו תנורים לקודש - מה שאין כן בשני בית הפרס הראשונים.
ואין בודקין לתרומה - דדווקא לפסח סומך אבדיקה זו, משום דטומאת בית הפרס דרבנן, וחכמים לא העמידו דבריהם במקום כרת, שמי שאינו מקריב קרבן פסח במועדו חייב כרת. אבל בתרומה דאין באכילתה כי אם עשה, העמידו דבריהם במקום עשה ואין מועלת בדיקה זו להתירו בתרומה. **ולנוזר** - שהלך שם.
בית שמאי אומרים בודקין - ואם לא נמצא שם עצם כשעורה אינו מגלח.
ובית הלל אומרים אין בודקין - דבין נמצא בין לא נמצא מגלח ומביא קרבן.
את העפר שהוא יכול להסיטו - כגון עפר תחוח.
וממחה - עושהו דק דק בידו כדי שיראה אם יש בו עצם כשעורה.

משנה ה'

רבינו עובדיה מברטנורא

כיצד מטהרין בית הפרס – אבית הפרס הראשון קאי, שהוא שדה שנחרש בו קבר. נוטלין ממנו שלושה טפחים – כשיעור עומק המחרשה שמגלגלת העצמות. רבי שמעון אומר כו' – ואין הלכה כרבי שמעון.
הרוצף – לשון רצפה של אבנים. טהור – בין דאין יכול להסיטן. שאם היה מהלך על גבן וניסטות, איכא למיחש אהיסט עצם שתחתיקן.
אף העזק – החופר ומשליך האבנים, אם עשה כן בכל בית הפרס, טהור. עזק, לשון ויעזקהו ויסקלהו (ישעיה ה'). ואין הלכה כרבי שמעון.

שואלת המשנה **כיצד מטהרין בית הפרס** שדה שנחרש בה קבר, כיצד מטהרים אותה שלא תוסיף להיות 'בית הפרס', עונה המשנה **נוטלים ממנו** מעפר שבקרקע השדה עומק של **שלושה טפחים*** כשיעור עומק המחרשה שמגלגלת את העצמות, **או נותן על גביו** או שהוא מניח על גבי קרקע בית הפרס עפר טהור ממקום אחר בשיעור של **שלושה טפחים** גובה. **אם נטל** עפר **מחציו אחד שלשה טפחים, ונתן על גבי חציו אחר שלשה טפחים** היינו שאת אותם שלושה טפחים עפר שנטל מחציו האחד הניח על גבי חציה השני של השדה, לאחר שבדק שאין בהם עצם כשעורה – כל השדה **טהור****. **רבי שמעון אומר: אפלו נטל ממנו** מעפר קרקע בית הפרס **טפח ומחצה** בעומק, **ונתן עליו** ועל אותו בית הפרס שנטל ממנו טפח ומחצה עפר הניח **טפח ומחצה** עפר טהור **ממקום אחר** – בית הפרס נעשה **טהור** ששלושה טפחים שאמרו אפילו חציים בנטילה וחציים בנתינה**. **הרוצף בית הפרס באבנים שאינו יכול להסיטן** אם ריצף את כל שדה בית הפרס באבנים שאינן מתנדנדות בזמן שבני אדם דורכים עליהם – בית הפרס **טהור** שהרי ההולך שם אינו מסיט (מזיז) את העצמות שתחת האבנים. **רבי שמעון אומר: אף העוזק בית הפרס** היינו שחפר את כל בית הפרס וסיקל ממנו את כל האבנים שהיו בתוכו – בית הפרס **טהור** יש מפרשים שרבי שמעון מטהר בעוזק משום בודק, כלומר שאם חפר את כל בית הפרס ולא מצא עצמות, הרי הוא טהור, שאין לך בדיקה גדולה מזו.

*היינו שחופר לעומק של שלושה טפחים, ומוציא משם את כל העפר שחפר.

**יש מבארים שאפילו אם לא בדק את העפר אלא שהניחו על חצי השדה השני כמו שהוא, טהור, שאותו העפר כשנטלו מחציו האחד נטהר, לפי שעפר הבא מבית הפרס אינו טמא אלא אם כן הוא גוש כבריתו, וכשחזר והניחו על חצי השדה השני, הרי זה כאילו נתן על גביו עפר ממקום אחר שלושה טפחים, לפיכך כל השדה טהורה, ויש מפרשים שמחציו האחד נטל שלושה טפחים עפר, ועל חציו השני הניח עפר טהור ממקום אחר, ואין חוששים שמא ייפול מהחלק הגבוה של השדה אל החלק הנמוך ויחזור לטומאתו, שכיוון שנטהר שעה אחת שוב אין מטמאים אותו.

**יש מבארים את טעמו של רבי שמעון שלפי שדרך המחרשה להפוך מה שלמטה למעלה ומה שלמעלה למטה, ועיקר החשש הרחוק של דלדול העצמות הוא בשטח העליון עד עומד של טפח ומחצה, אבל למטה מטפח ומחצה לא שייך חשש של עצם כשעורה כלל, לפיכך אע"פ שאם נטל טפח ומחצה בלבד לא נטהר, שהרי חכמים גזרו טומאה על כל שיעור עומק המחרשה שהוא שלושה טפחים, מכל מקום כשהוא חוזר ונותן על גביו טפח ומחצה עפר ממקום אחר, הרי הוא מיטהר, שהואיל ופנים חדשות באו לכאן בטלה טומאת בית הפרס.